

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 544/2023-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Karinou Góghovou, PhD., advokátkou, Eötvösova ul. 14, Komárno, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Tdo 19/2023 z 26. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na obhajobu podľa čl. 50 ods. 2 a 3 ústavy, podľa čl. 40 ods. 2 a 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva podľa čl. 48 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), práv podľa čl. 8, 10 a 11 Všeobecnej deklarácie ľudských práv (ďalej len „všeobecná deklarácia“), práva podľa čl. 14 ods. 1 a 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt“) rozhodnutím všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje zrušiť napadnuté rozhodnutie, vrátiť vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a priznať náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého rozhodnutia a ostatných príloh vyplýva, že Okresný súd Komárno (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 11 T 26/2015 z 22. mája 2019 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) sťažovateľa uznal za vinného z obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi spolupáchatelstvom podľa § 20 k § 172 ods. 1 písm. c), d), ods. 3 písm. c)

Trestného zákona, uložil mu trest odňatia slobody v trvaní 8 rokov a ochranný dohľad v trvaní 2 rokov s uložením povinnosti. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 4 To 75/2019 z 9. januára 2020 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) odvolanie sťažovateľa podľa § 319 Trestného poriadku zamietol a na odvolanie prokurátorky zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku o treste a sťažovateľovi uložil trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

3. Najvyšší súd v napadnutom uznesení zhrnul obsah dovolania opretého o dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c) a g) Trestného poriadku. Zaznamenal aj námietky skutkového charakteru, navyše neuplatnené v predchádzajúcom konaní, ktorých dovolací prieskum je *ex lege* vylúčený. Po sumarizácii vyjadrenia prokurátorky k dovolaniu a vyhodnotení splnenia podmienok konania uviedol, že nie sú splnené dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku a že dovolanie je potrebné odmietnuť. Priblížil východiská rozhodovania v dovolacom konaní, ako aj dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Prisvedčil dovolacej argumentácii sťažovateľa, že postup okresného súdu (formulácia skutkovej vety rozsudku č. k. 11 TP 88/2015 z 15. októbra 2015) a následné rozhodovanie v nezmenenom zložení senátu aj o vine a treste sťažovateľa v tejto trestnej veci zakladá porušenie prezumpcie neviny a potenciálne by mohlo viesť k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zdôraznil však obsah § 371 ods. 4 Trestného poriadku a poukázal na obsah spisového materiálu, z ktorého vyplynulo, že sťažovateľ predmetný nedostatok nenamietal ani v rámci záverečnej reči na hlavnom pojednávaní z 22. mája 2019, ani v podanom odvolaní a takáto námietka nebola vznesená ani počas verejného zasadnutia pred odvolacím súdom, pričom počas celého tohto konania bol sťažovateľ zastúpený obhajcom. Nie je preto možné predmetný dovolací dôvod uplatniť, hoci za iných okolností by mohol byť daný.

4. K námietke o neodôvodnenom nevykonaní navrhovaného dôkazu poukázal najvyšší súd na svoju rozhodovaciu činnosť, na časť odôvodnenia uznesenia č. k. 2 TdoV 3/2019 z 23. septembra 2020. Odmietnutie vykonania dôkazu nemožno považovať za nezákonnosť rozhodnutia a jemu predchádzajúceho konania a ide o úvahu konajúceho súdu, aby rozhodol, ktoré dôkazy na zistenie skutkového stavu vykoná. K námietke o porušení práva sťažovateľa na obhajobu v kontexte nevysporiadania sa s nevykonaním navrhovaných dôkazov najvyšší súd uzavrel, že zo zápisnice o hlavnom pojednávaní zo 14. januára 2019 vyplýva, že súd dôkazný návrh uznesením zamietol a ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania neboli prednesené, preto na hlavnom pojednávaní z 22. mája 2019 vyhlásil dokazovanie za skončené. Následne sa v odôvodnení rozsudku s vykonanými dôkazmi dostatočne a procesne správne vysporiadal. Uvedený postup okresného súdu najvyšší súd hodnotil ako súladný so zákonom.

5. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku najvyšší súd najprv opísal možnosti jeho úspešného uplatnenia. K námietke o nezákonnosti svedeckej výpovede [REDAKOVANÉ] upozornil, že odsúdenie sťažovateľa nebolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na tejto výpovedi, ale po vyhodnotení jej nevierohodnosti ju krajský súd vôbec nevzal do úvahy. Namietanie procesných pochybení orgánov činných v trestnom konaní nemá žiadny negatívny materiálny dopad na postavenie sťažovateľa, resp. na jeho samotné odsúdenie, čo proklamoval aj krajský súd. K posudzovaniu hodnovernosti svedeckých výpovedí najvyšší súd tiež upozornil, že ide o otázky skutkového charakteru, ktoré vzhľadom na negatívnu podmienku § 371 ods. 1 písm. i)

Trestného poriadku nie je oprávnený skúmať ani meniť. O týchto námietkach najvyšší súd preto nerozhodoval. Iba s poukazom na nesprávne skutkové zistenia alebo nesúhlas s hodnotením vykonaných dôkazov nemožno podľa najvyššieho súdu vyvodzovať žiadny dovolací dôvod. Ten je daný len v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na inom nesprávnom hmotnoprávnom posúdení. Námietky predostierané sťažovateľom sa týkajú hodnotenia skutkového stavu, do ktorého dovolací súd nemôže zasahovať. Ani tvrdený extrémny nesúlad právoplatne zisteného skutku s vykonanými dôkazmi nenapĺňa dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, keďže pochybenia skutkovej povahy v podstatných okolnostiach sú uplatniteľné len v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

6. Nad rámec najvyšší súd zdôraznil, že okresný súd a krajský súd sa v odôvodneniach rozhodnutí dostatočne presvedčivo a argumentačne správne vysporiadali s obhajobnou argumentáciou sťažovateľa, zákonným a náležitým spôsobom sa vysporiadali s dôkaznými návrhmi. Dostatočne zistili skutkový stav veci, tento správne posúdili pod skutkovú podstatu trestného činu a vymerali spravodlivý trest.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Najvyšší súd porušil zásady trestného konania, a to i) zásadu lojality a prednosti práva Európskej únie, ii) zásadu primeranosti a zdržanlivosti, iii) zásadu prezumpcie nevinoty, iv) právo na spravodlivý proces, v) právo na obhajobu, vi) zásadu oficiality a legality.

8. Najvyšší súd formalisticky a reštriktívne vyložil dovolacie dôvody a ich použiteľnosť, nepostupoval ústavne akceptovateľným spôsobom. Nezaoberal sa dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku výlučne z dôvodu, že podmienky podľa § 371 ods. 4 Trestného poriadku nepovažoval za splnené. Sťažovateľ v pôvodnom konaní, aj keď inými slovami ako v podanom dovolaní, namietal porušenie práva na obhajobu (konkrétne v odvolaní, na verejnom zasadnutí o odvolaní, na hlavnom pojednávaní z 27. júla 2015). Časť dovolacích námietok sa týka aj porušenia práva na obhajobu počas odvolacieho konania a túto argumentáciu nemohol sťažovateľ použiť skôr ako v dovolaní. Odvolací súd pochybenie okresného súdu, ktoré zistil aj najvyšší súd, mal možnosť napraviť, bolo to jeho povinnosťou (aj bez potreby vytknutia chýb sťažovateľom), pretože toto pochybenie zakladá dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. Reštriktívnym výkladom ustanovení Trestného poriadku o dôvodoch dovolania najvyšší súd nenaplnil ústavnú povinnosť poskytnúť sťažovateľovi požadovanú súdnu ochranu.

9. Sťažovateľ objektívne nemohol v pôvodnom konaní namietat' dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku presne tými istými slovami ako v dovolaní, pretože rozsudok krajského súdu mu bol doručený 6. marca 2020 a rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „súdny dvor“) uvedené v dovolaní zmenili pohľad na dodržiavanie prezumpcie nevinoty až v období, keď bol sťažovateľovi rozsudok doručený. Napriek tomu prezumpcia nevinoty je a bola garantovaná medzinárodnými zmluvami, na ktoré sťažovateľ poukazuje aj v ústavnej sťažnosti.

10. Napriek tomu, že do § 238 Trestného poriadku bol s účinnosťou od 1. januára 2019 vložený odsek 3, prevláda názor, že toto ustanovenie nie je súladné s právom Európskej únie. Podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) na základe lojality, ako aj zásad prednosti

a účinnosti práva Európskej únie nie sú ustanovenia vnútroštátnej normy, akými sú § 31 ods. 3, § 32 ods. 6 a § 238 ods. 3 Trestného poriadku, pre ich rozpor s právom Európskej únie aplikovateľné v trestných konaniach a je nevyhnutné ich novelizovať tak, aby bol zabezpečený ich súlad s právom Európskej únie.

11. Sťažovateľ upriamuje pozornosť na prípady súdneho dvora k prezumpcii nevinu z roku 2019 (C-377/18 z 5. 9. 2019), z roku 2020 (C-709/18 z 28. 5. 2020), rozsudok ESĽP vo veci Mucha proti Slovenskej republike z 25. 11. 2021, sťažnosť č. 63703/19. Nesprávna transpozícia práva únie do vnútroštátnych predpisov nemala ovplyvniť okresný súd a krajský súd v otázke dodržania prezumpcie nevinu, keďže je chránená čl. 48 ods. 1 charty v spojení so smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinu a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní (ďalej len „smernica 2016/343“). Okresný súd a krajský súd mali dbať na zachovanie sťažovateľovho práva na obhajobu a dodržanie prezumpcie nevinu.

12. Podľa názoru sťažovateľa už v rozsudku okresného súdu č. k. 11 TP 88/2015 z 15. októbra 2015 bola jeho vina súdom prezumovaná napriek tomu, že bol právoplatne odsúdený až v roku 2020 rozsudkom krajského súdu, ktorý vydal senát v nezmenenom zložení (okrem jedného člena). Okresný súd a krajský súd porušili zásadu prezumpcie nevinu zakladajúcu dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, čomu prisvedčil aj najvyšší súd. Hoci najvyšší súd odmietol aplikáciu tohto dovolacieho dôvodu v dôsledku nesplnenia podmienok podľa § 371 ods. 4 Trestného poriadku, jeho výklad je príliš formalistický a reštriktívny, ústavne nekonformný, v rozpore s právom Európskej únie a judikatúrou ESĽP a súdneho dvora, porušujúci sťažovateľove práva garantované všeobecnou deklaráciou, paktom, dohovorom, ústavou, listinou a chartou.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Na predbežnom prerokovaní ústavný súd potom preskúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

14. V súlade s čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje v konaní o ústavnej sťažnosti o porušení základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom. Z už ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že všeobecná deklarácia nebola vyhlásená spôsobom upraveným v čl. 7 ods. 5 ústavy a § 19 a § 21 zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, teda má len povahu politického dokumentu a nie je medzinárodnou zmluvou o ľudských právach. Predmetom konania pred ústavným súdom preto nemôže byť sťažnosť alebo časť sťažnosti namietajúca porušenie práva priznaného všeobecnou deklaráciou (m. m. II. ÚS 28/96, II. ÚS 18/97, III. ÚS 16/06, II. ÚS 4/2010). Táto časť ústavnej sťažnosti je preto zjavne neopodstatnená a ústavný súd ju odmieta podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

15. Sťažovateľ po vymenovaní zásad trestného konania, ktoré boli porušené sústreďuje dôvody ústavnej sťažnosti primárne do námietky o príliš formalistickom a reštriktívnom výklade dovolacích dôvodov, ktorý je ústavne nekonformný, v rozpore s právom Európskej únie, s judikatúrou ESJP a súdneho dvora a paktom. Tieto námietky ústavný súd posúdil ako námietky porušenia základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Obsah označených práv totiž nie je zásadne odlišný (m. m. II. ÚS 71/97).

16. Námietky sťažovateľa o porušení práva na obhajobu, tým že bola prezumovaná jeho vina, sa vzťahujú na postup okresného súdu a krajského súdu, ktoré v petite neoznačil za porušovateľov svojich práv. Najvyššiemu súdu pritom vyčíta, že iba prisvedčil porušeniu zásady prezumpcie neviny zakladajúcemu dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a odmietol aplikáciu tohto dovolacieho dôvodu v dôsledku nesplnenia podmienok podľa § 371 ods. 4 Trestného poriadku. Ústavný súd konštatuje, že aj vo vzťahu k porušeniu práva na obhajobu a k prezumpcii neviny sťažovateľ v podstate argumentuje len proti spôsobu, akým najvyšší súd aplikoval právnu úpravu vzťahujúcu sa na dovolacie konanie, čo možno jednoznačne podriadiť pod porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces.

17. Sťažovateľ označuje viaceré články medzinárodných zmlúv, resp. iných právnych prameňov, ktoré mali byť porušené, nad rámec citovania ich znenia však ku každému z nich neuvádza žiadnu bližšiu argumentáciu. Nepochybne je jedným z dôvodov aj skutočnosť, že označené články obsahujú v podstate rovnaké práva, ako je právo na súdnu ochranu, právo na spravodlivé súdne konanie, prezumpcia neviny, právo na obhajobu. Absencia kvalifikovanej ústavnoprávnej argumentácie vo vzťahu k jednotlivým referenčným normám by odôvodňovala odmietnutie ústavnej sťažnosti v tejto časti pre nedostatok náležitostí ustanovených zákonom podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde. Vzhľadom na podobnosť obsahu označených referenčných noriem ústavný súd uprednostnil materiálny prístup k námietkam sťažovateľa a podrobí ich prieskumu súhrnne vo vzťahu k všetkým označeným právam z hľadiska, či došlo k ich porušeniu napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu.

18. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

19. Pod čl. 6 ods. 1 dohovoru spadá okrem iného právomoc súdov rozhodnúť o oprávnenosti trestného obvinenia proti konkrétnej osobe. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. V tomto smere toto ustanovenie zakotvuje „právo na súd“, ktorého je právo na prístup k súdu (teda právo zahájiť konanie pred súdom) len jedným z jeho

aspektov (Golder proti Spojenému kráľovstvu). K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania.

20. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prerokovanie veci (rozhodnutie ESĽP z 21. 2. 1975, séria A, č. 18, s. 18, bod 36). Právo na spravodlivé prerokovanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu, ako je prezumpcia nevinoty (čl. 6 ods. 2 dohovoru, čl. 50 ods. 2 ústavy, čl. 40 ods. 2 listiny). Osobitné záruky obsahuje dohovor v čl. 6 ods. 3 vo vzťahu k trestnému konaniu.

21. O prípad porušenia ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutím alebo postupom všeobecného súdu môže ísť okrem iného vtedy, ak by tento súd fakticky odňal komukoľvek možnosť domáhať sa alebo brániť svoje právo na všeobecnom súde alebo by rozhodol arbitrárne, bez náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia, prípadne by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. O taký prípad ide, ak súdom zvolený výklad neprípustne postihuje niektoré zo základných práv sťažovateľa, prípadne opomína možný výklad iný, ústavne konformný alebo je výrazom zjavného a neodôvodneného vybočenia zo štandardov výkladu, ktorý je v súdnej praxi rešpektovaný, resp. je v rozpore so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti. Posúdenie veci všeobecným súdom sa teda môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu aj v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákona.

22. Úlohou dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je odstránenie závažných procesných a hmotnoprávných chýb v právoplatných rozhodnutiach súdov. Podmienky prípustnosti dovolania rieši zákon. Negatívne posúdenie otázky prípustnosti dovolania nemôže viesť k záveru o porušení základných práv sťažovateľa vtedy, ak zákonné pravidlá dovolania nepripúšťajú (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa. K takému záveru môže viesť len ústavne neudržateľný výklad zákona najvyšším súdom v otázke posúdenia prípustnosti dovolania. Stanovenie podmienok obmedzujúcich prípustnosť dovolania je pritom v komplexnom ponímaní legitímne a korešponduje s postavením a úlohami, ktoré najvyšší súd ako dovolací súd plní. Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím.

23. Posúdenie existencie dôvodu na odmietnutie dovolania podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku (t. j. nesplnenie dôvodov podľa § 371 Trestného poriadku) zahŕňa v nevyhnutnej miere aj vecný prieskum dovolacej argumentácie dovolateľa na účely zistenia, či ním uvádzané skutočnosti reálne (nielen formálne) napĺňajú ním označené dôvody dovolania ustanovené v § 371 Trestného poriadku. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti stabilne akceptuje postup, keď najvyšší súd po nevyhnutnom vecnom prieskume dovolania dospeje k náležite (ústavne konformne) odôvodnenému záveru o tom, že je zrejmé, že nie sú splnené dovolateľom uplatnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku, a preto dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku (napr. II. ÚS 528/2014, I. ÚS 108/2017, IV. ÚS 186/2018, III. ÚS 188/2018).

24. Ústavný súd stabilne judikuje, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia nemá a ani nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument sťažovateľa, ale iba na tie, ktoré majú podstatný význam pre rozhodnutie, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa v rámci konania o opravnom prostriedku preskúmavalo (napr. IV. ÚS 350/2014, IV. ÚS 4/2013, IV. ÚS 124/2011). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia totiž neznamená, že všeobecný súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

25. Ústavný súd ďalej poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej posudzuje spravodlivosť procesu ako celku (napr. m. m. II. ÚS 307/06), preto k vyhovaniu ústavnej sťažnosti dochádza zásadne iba v prípadoch, ak dospeje k názoru, že namietané a relevantné procesné pochybenia zo strany príslušného orgánu verejnej moci umožňujú prijatie záveru, že proces ako celok bol nespravodlivý a vzhľadom na to aj jeho výsledok môže vyznievať ako nespravodlivý.

26. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej realnosť by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

27. Po oboznámení sa s obsahom sťažovateľom namietanej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že tento konal v medziach svojej právomoci a v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku, ktoré interpretoval a aplikoval v súlade s ich obsahom. Predovšetkým najvyšší súd vykonal ústavne súladný výklad prípustnosti dovolania podľa § 371 ods. 4 Trestného poriadku. Aplikácia tohto ustanovenia bola vo veci rozhodujúca a záver najvyššieho súdu je jasne a jednoznačne opretý o gramatický (jazykový) výklad vyplývajúci z jeho textu. Sťažovateľove námietky v podstate naznačujú potrebu úplného nezohľadnenia tejto platnej a účinnej právnej normy. Najvyšší súd však v zmysle uvedenej právnej normy preskúmal obsah sťažovateľom prednesených podaní a prednesov pred prvostupňovým súdom, ako aj v rámci odvolacieho konania, pričom konštatoval skoršiu absenciu námietok, ktoré sťažovateľ predniesol až v dovolacom konaní. Predtým však najvyšší súd zaujal aj jednoznačné vecné stanovisko k námietke o porušení prezumpcie nevinu postupom okresného súdu. Sťažovateľove tvrdenia o namietaní porušenia práva na obhajobu už v pôvodnom konaní nie sú spôsobilé vyvrátiť závery uvedené najvyšším súdom v takej miere, že by ich bolo možné označiť za výsledok príliš formalistického a reštriktívneho či ústavne nekonformného výkladu.

28. Skutočnosť, že sťažovateľ nemohol použiť presnú právnu argumentáciu uvedenú v neskorších rozsudkoch súdneho dvora a ESLP, podľa názoru ústavného súdu neznamená, že nemohol aspoň základné okolnosti uviesť pred všeobecnými súdmi (okresným súdom a krajským súdom) skôr ako v dovolacom konaní. V tejto súvislosti nepostačovala všeobecná argumentácia o porušení práva na obhajobu či argumentácia o nemožnosti oddelenia skutku sťažovateľa od skutku [REDACTED], ktorá nemá dostatočný prienik s námietkou o porušení prezumpcie nevinu uvedenou v ústavnej sťažnosti. Navyše jeden zo sťažovateľom spomenutých rozsudkov súdneho dvora (C-377/18) bol vyhlásený 5. 9. 2019, teda po podaní odvolania sťažovateľom, ale pred rozhodnutím krajského súdu

o ňom v januári 2020. Sťažovateľ neozrejmil, prečo (ak tvrdí že nemohol použiť argumentáciu presne uvedenú aj v tomto rozsudku, pozn.) v odvolacom konaní vôbec nespomenul aspoň tento rozsudok alebo východiskovú právnu úpravu čl. 4 ods. 1 smernice 2016/343. Ak navyše sťažovateľ tvrdí, že otázka prezumpcie neviny a nestrannosti súdov v skupinových veciach je aktuálna v podmienkach Slovenskej republiky od roku 2014, javí sa ústavnému súdu ťažko pochopiteľné, že ju sťažovateľ neuplatnil pred okresným súdom alebo krajským súdom aspoň v rovine bežnej polemiky.

29. Podmienka na dovolací prieskum uvedená v § 371 ods. 4 prvej vete Trestného poriadku je prejavom zásady subsidiarity (obsahovo rovnorodý ako pri úprave konania o ústavnej sťažnosti podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pričom nerešpektovanie predmetného obmedzenia najvyšším súdom by znamenalo porušenie princípu konania štátneho orgánu len v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom zhmotneného v čl. 2 ods. 2 ústavy a diskrimináciu všetkých dovolateľov, vo vzťahu ku ktorým je také obmedzenie štandardne a obligatórne uplatňované. Využitie všetkých skorších podľa zákona dostupných právnych prostriedkov na ochranu základných práv a slobôd je rovnako nevyhnutnou podmienkou možnosti namietať porušenie týchto práv v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. V generalizujúcom vyjadrení uplatňovať práva a namietať ich porušenie je možné len právom ustanoveným postupom (IV. ÚS 34/2022).

30. V naznačených súvislostiach a v kontexte čl. 2 ods. 2 a čl. 51 ods. 2 ústavy ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej uvádza, že postup súdneho orgánu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, nemožno považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

31. V súvislosti so zásadou subsidiarity ústavný súd dopĺňa, že v dovolaní sťažovateľ žiadnym spôsobom nenamietal, ako to namietal v ústavnej sťažnosti, že krajský súd mal prihliadať na chyby, ktoré by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku. Nie je preto prípustné, aby tento argument posudzoval ako prvý až ústavný súd. Prednostnou právomocou v tomto prípade disponoval najvyšší súd; treba však dodať, že dotknutý argument nemožno uplatniť v prípade námietok, ktoré mohol dovolateľ vecne uplatniť najneskôr v odvolacom konaní a ktorých explicitné neuplatnenie sankcionuje Trestný poriadok v § 371 ods. 4 napriek rozsahu oficiálneho prieskumu odvolacieho súdu, odrážajúc takto charakter konania o dovolaní ako konania o mimoriadnom opravnom prostriedku. Okrem toho sťažovateľ vedie polemiku s úrovňou transpozície smernice do Trestného poriadku a jeho súladom s právom Európskej únie, tieto argumenty však nevyužil pred všeobecnými súdmi. Bez ohľadu na to však platí, že nedostatok transpozície smernice nemôže súd riešiť nad rámec eurokonformného výkladu zákona (teda výkladom *contra legem*).

32. K sťažovateľom odkazovanému rozsudku EŠP vo veci Mucha proti Slovenskej republike ústavný súd dopĺňa, že skutkové okolnosti sú rozdielne v tom, že odsúdenie tamojšieho sťažovateľa bolo do značnej miery založené na dôkazoch poskytnutých spolupáchateľmi, ktorí uzavreli dohodu o vine a treste. V teraz prerokovávanej veci bol sťažovateľ usvedčovaný predovšetkým svedkami [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a výpoveď pôvodne spoluobvineného [REDAKOVANÉ] považoval krajský súd za neverohodnú.

33. Sťažovateľ časť svojich argumentov smeruje proti rozsudkom okresného súdu a krajského súdu, čo vzhľadom na viazanosť návrhom (§ 45 zákona o ústavnom súde) považoval ústavný súd len za podpornú argumentáciu.

34. Nezistiac medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie a účinkami výkonu dovolacích právomocí prejavovaných v napadnutom uznesení žiadnu príčinnú súvislosť, ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou (napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07) pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

35. Keďže ústavný súd nezistil možnosť vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. čl. 14 ods. 1 paktu po prípadnom prijatí veci na ďalšie konanie, nemohlo dôjsť v predostretých súvislostiach ani k porušeniu právneho princípu prezumpcie neviny podľa čl. 50 ods. 2 ústavy, čl. 40 ods. 2 listiny, čl. 6 ods. 2 dohovoru, čl. 48 ods. 1 charty a podľa čl. 14 ods. 2 paktu, resp. súvisiaceho práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 40 ods. 3 listiny, čl. 6 ods. 3 dohovoru a podľa čl. 48 ods. 2 charty. Aj v tejto časti je potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

36. Navyše pri namietanom porušení práva na obhajobu a prezumpcie neviny vystupuje do popredia zásada subsidiarity ústavnej sťažnosti, keď nevyužitie (bez žiadneho dôvodu hodného osobitného zreteľa) v ústavnej sťažnosti uvedených argumentov v odvolaní proti rozsudku okresného súdu spôsobuje, že sa nimi ústavný súd nemôže zaoberať. V tejto časti je z uvedených dôvodov ústavná sťažnosť sťažovateľa zároveň neprípustná podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 55 písm. d) a § 132 ods. 2 a 3 zákona o ústavnom súde pre nevyčerpanie sťažovateľovi zákonom priznaných prostriedkov na ochranu jeho základných práv a slobôd.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu